MCU-001-001826 Seat No. ________

Third Year B. A. (Sem. V) (CBCS) Examination

May / June - 2018

Sanskrit : Paper - 15

(Sanskrit Bhasha Ane Sahitya) (New Course)

Faculty Code : 001
Subject Code : 001826

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : ૮

1 (a) Translate any **two** of the following passages : **8**

(१) यौवनारम्भे च प्रायः शास्त्रजलप्रक्षालननिर्मलापि कालुष्यमुपयति बुद्धिः । अनुज्झितधवलातापि सरागैव भवति यूनां दृष्टिः । अपहरति च वात्येव शुष्कपत्रं समुद्भूतरजोभ्रान्तिरतिदूरमात्मेच्छया यौवनसमये पुरुषं प्रकृतिः । इन्द्रियहरिणहारिणी च सततदुरन्ता इयम् उपभोगमृगतृष्णिका । नवयौवनकषायायितात्मनश्चसलिलानीव तान्येव विषयस्वरूपाण्यास्वाद्यमानानि मधुरतराण्यापतन्ति मनसः । नाशयति च दिङ्मोह इवोन्मार्गप्रवर्तकः पुरुषमत्यासंगो विषयेषु ।

(२) गुरूपदेशश्च नाम पुरुषाणामखिलमप्रक्षालनक्षमजलं स्नानम् । अनुपजातपलितादिवैरुप्यमजरं वृद्धत्वम्, अनारोपितमेदोदोषं गुरूकरणम् असुवर्णविचरनमग्राम्यं कर्णाभरणम् । अतीतज्योतिरालोकः, नोद्वेगकरः प्रजागरः । विशेषेण तु राज्ञाम् । विरला हि तेषामुपदेष्टारः । प्रतिशब्दक इव राजवचनमनुगच्छति जनो भयात् । उद्दामदर्पश्वथुपृथुस्थगितश्रवणविवराश्चोपदिश्यमानमपि ते न श्रृण्वन्ति।

(३) परस्परं विरुद्धँश्चेन्द्रजालमिव दर्शन्ती प्रकटयति जगति निजचरितम्। तथाहि सततम् ऊष्माणमारोपयन्त्यपि जाड्यमुपजनयति । उन्नतिमाददानापि नीचस्वभावतामविष्करोति । तोयराशिसम्भवापि तृष्णां संवर्धयति । ईश्वरतां दधानापि अशिवप्रकृतित्वमातनोति । बलोपचयमाहरन्त्यपि लघिमानापादयति । अमृतसहोदरापि कटुविपाका। विग्रहवत्यपि अप्रत्यक्षदर्शना । पुरुषोत्तमरतापि खलजनप्रिया । रेणुमयी स्वच्छमपि कलुषीकरोति ।

(४) अस्मिन् महामोहान्धकारिणि च यौवने, कुमार तथा प्रययेथाः यथा नोपहस्यते जनैः, न निंद्यसे साधुभिः, न धिक् क्रियसे गुरुभिः, नोपालभ्यसे सृहद्भिः, न शोच्यसे विद्वभिः, यथा च न प्रकाश्यसे विटैः, न प्रहस्यसे कुशलैः, नास्वाद्यसे भुजङ्गैः, नावलुप्यसे सेवकवृकैः, न विडम्यसे लक्ष्म्या, न नर्त्यसे मदेन, नोन्मत्तीक्रियसे मदनेन, नाक्षिप्यसे विषयैः, नावकृष्यसे रोगेण, नापह्रियसे सुखेन ।

(બ) પૂર્વાપર સંદર્ભ આપીને સમજાવો : (કોઈ પણ **બે**) ૬

(b) Explain with reference any **two** of the following : **6**

(१) सरस्वतीपरिगृहीतमीर्ष्येव नालिङ्गति जनम् ।

(२) त्वगन्तरिततृतीयलोचनं स्वललाटमाशङ्कते ।

(३) चन्दनप्रभवो न दहति किमनलः ।

(४) आरूढप्रतापो हि राजा त्रैलोक्यदर्शीव सिद्धादेशो भवति ।

२ કથા અને આખ્યાયિકાનાં લક્ષણો આપી કાદમ્બરીનું કથા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. **૧૪**

2 Which are the characteristics of Katha and Akhyayika ? Evaluate 'कादम्बरी' as a Katha. **14**

અથવા / OR

२ શુકનાસોદેશ અંતર્ગત પ્રતિપાદિત રાજવી વર્ગ પર પડતા લક્ષ્મીના પ્રભાવનું આલેખન કરો. **૧૪**

2 Describe the influence of लक्ष्मी on the royal class as discussed in शुकनासोपदेश । **14**

૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **એક** પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો : **૧૪**

3 Write an essay in Sanskrit an any **one** of the following : **14**

(१) धनमहिमा

(२) जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसि

(३) सत्यान्नास्ति परोधर्मः

(४) परोपकारः ।

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** છંદને લક્ષણ-ઉદાહરણ સહિત લખો : **૧૪**

4 Define any **two** metres of the following and explain : **14**

(१) अनुष्टुप्

(२) द्रुतविलम्बितः

(३) वसंततिलका

(४) मालिनी ।

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** પર ટૂંકનોંધ લખો : **૧૪**

5 Write short notes on any **two** of the following : **14**

(૧) બાણભટ્ટનું જીવન

(1) Life of बाणभट्ट

(२) बाणस्य शैली

(३) यौवनस्य प्रभावः

(४) लक्ष्म्याः स्वरूपम् ।